

Analýza výkonnosti srovnatelných správních obvodů obcí s rozšířenou působností v jednotlivých oblastech s využitím benchmarkingu

ORP Jeseník

Zpracovatel:
Odborný tým Projektu

Tento výstup byl financován z prostředků ESF prostřednictvím Operačního programu
Lidské zdroje a zaměstnanost a státního rozpočtu ČR.

*Projekt Systémová podpora rozvoje meziobecní spolupráce v ČR v rámci území správních
obvodů obcí s rozšířenou působností (číslo projektu: CZ.1.04/4.1.00/B8.00001)*

Úvod

Benchmarking představuje jednu z klíčových aktivit projektu Podpory meziobecní spolupráce. Výsledky benchmarkingu přinášejí důležitá východiska pro tvorbu strategií území správních obvodů obcí s rozšířenou působností (dále jen SO ORP) a měly by být zohledněny v debatách o dalším rozvoji území ve vztahu k vybraným veřejným službám v oblastech školství, odpadového hospodářství a sociálních služeb.

Využití benchmarkingu je **spojené s analýzou dat** reprezentujících posuzované SO ORP. Shromážděná data pro vybrané indikátory nenesou bez provedení analýzy žádnou informační hodnotu.

Základem analýzy je uspořádání dat do logických celků a do souvislostí s tou oblastí, kterou chceme za pomoci benchmarkingu řešit. Dalším předpokladem analýzy je porovnávat porovnatelná data (např. srovnatelné SO ORP). Cílem vyhodnocování dat je pak **určení rozdílů (mezer) mezi vlastní výkonností a výkonností ostatních SO ORP**. Způsob vyhodnocení těchto rozdílů je již v rukou posuzovatele (analytika) - hodnoty dat za naše a další srovnatelná SO ORP lze např. uspořádat do tabulky, znázornit prostřednictvím grafu, nebo v neposlední řadě využít statistického zpracování dat). Tedy podstatou je určení:

- jaké hodnoty dosáhla v daném indikátoru nejlepší organizace,
- jaké hodnoty dosáhla v daném indikátoru naše organizace,
- jaký je rozdíl mezi těmito hodnotami ukazatelů.

Vedle toho lze data porovnávat s průměrnou hodnotou daného ukazatele v kraji nebo několika srovnatelných SO ORP. Průměrná hodnota bývá nejčastěji vyjádřena aritmetickým průměrem nebo tzv. mediánem (prostřední hodnota uspořádané číselné řady).

1. Základní charakteristika správního obvodu a metodika analýzy

SO ORP Jeseník leží v Olomouckém kraji a tvoří 1 z 13ti správních obvodů (dále jen SO) tohoto kraje, jehož stručná charakteristika je dána následujícími údaji:

- rozlohou 719 km² je 3. největší;
- počtem 24 obcí i počtem 40 189 obyvatel, z nichž 11 711 v jádrovém městě, se řadí mezi zhruba středně velké obvody kraje.

Tabulka 1: Komparace vybraných SO ORP v Olomouckém kraji

Území SO ORP	Počet obcí	Počet obyvatel SO ORP	Počet obyvatel jádrové obce	Rozloha ORP v km ²
Jeseník	24	40 189	11 711	719
Olomouc	45	162 136	99 471	859
Prostějov	76	98 297	44 330	592
Přerov	59	82 661	44 824	401
Šternberk	21	23 657	13 548	307
Šumperk	36	70 838	26 870	857
Průměr za kraj	31	49 047	24 263	405

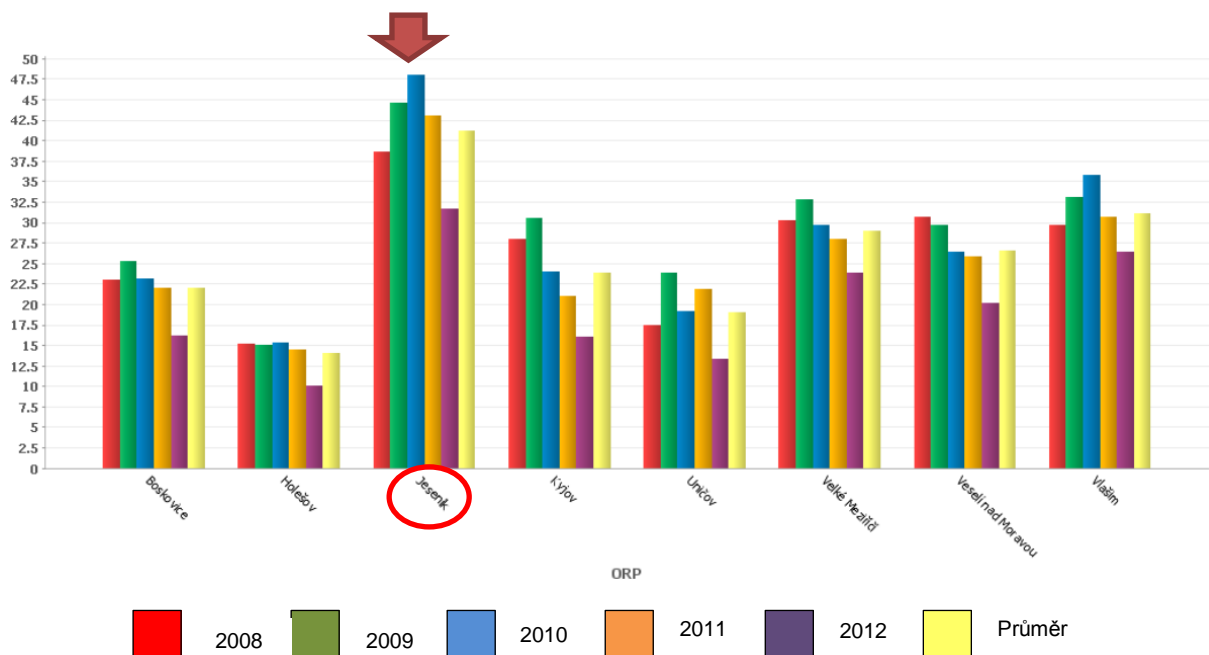
Pro benchmarkingové srovnání a formulování podstatných závěrů jsou důležité zejména hodnoty ukazatelů, které se výrazně odlišují od ostatních porovnávaných subjektů, tj. SO ORP. Proto bylo pro vzájemné srovnání použito více kritérií, aby byly zjištěny a vyzdviženy významné diference v relevantních oblastech. Benchmarkingové srovnání bylo tedy provedeno jednak v porovnání s ostatními SO ORP Olomouckého kraje a dále pak ve srovnání s podobně velkými SO (měřeno počtem obyvatel SO, počtem obcí SO a počtem obyvatel jádrového města):

- SO ORP s počtem obyvatel v intervalu 39.000 až 41.000 obyvatel (celkem 5 srovnatelných SO ORP: Domažlice, Hlučín, Nymburk, Orlová, Slaný);
- SO ORP s počtem obcí ve správním obvodu 24 obcí (celkem 7 srovnatelných SO ORP: Dobříš, Rosice, Pacov, Stod, Stříbro, Český Brod, Židlochovice);
- SO ORP s počtem obyvatel jádrové obce 11.400 až 12.000 (celkem 7 srovnatelných SO ORP: Boskovice, Holešov, Kyjov, Uničov, Velké Meziříčí, Veselí nad Moravou, Vlašim).

2. Ekonomická výkonnost

Mezi ekonomickými ukazateli je zajímavé se u SO ORP Jeseník blíže zaměřit na **úroveň běžných výdajů na obyvatele**, která byla sledována u skupiny SO ORP s obdobnou velikostí jádrové obce. Výše běžných výdajů, které zahrnují každodenní výdaje na provoz obvodu, mezi lety 2008 - 2010 rostla a následně v letech 2010 - 2012 poměrně výrazně klesala ze 47,9 na 31,7 tis. Kč. Přesto byla mezi skupinou srovnávaných obvodů na nejvyšší úrovni, což potvrzuje i jejich průměrná výše 41,1 tis. Kč na obyv. (viz obr. č. 1 a 2). K obdobným výsledkům lze dospět, i kdybychom srovnávali jesenícký obvod dle kritéria počtu obyvatel.

Obrázek 1: Běžné výdaje vybraných SO ORP (kritérium: velikost jádrové obce 11.400 až 12.000 obyv.) na obyvatele v období 2008 – 2012 (v tis. Kč)

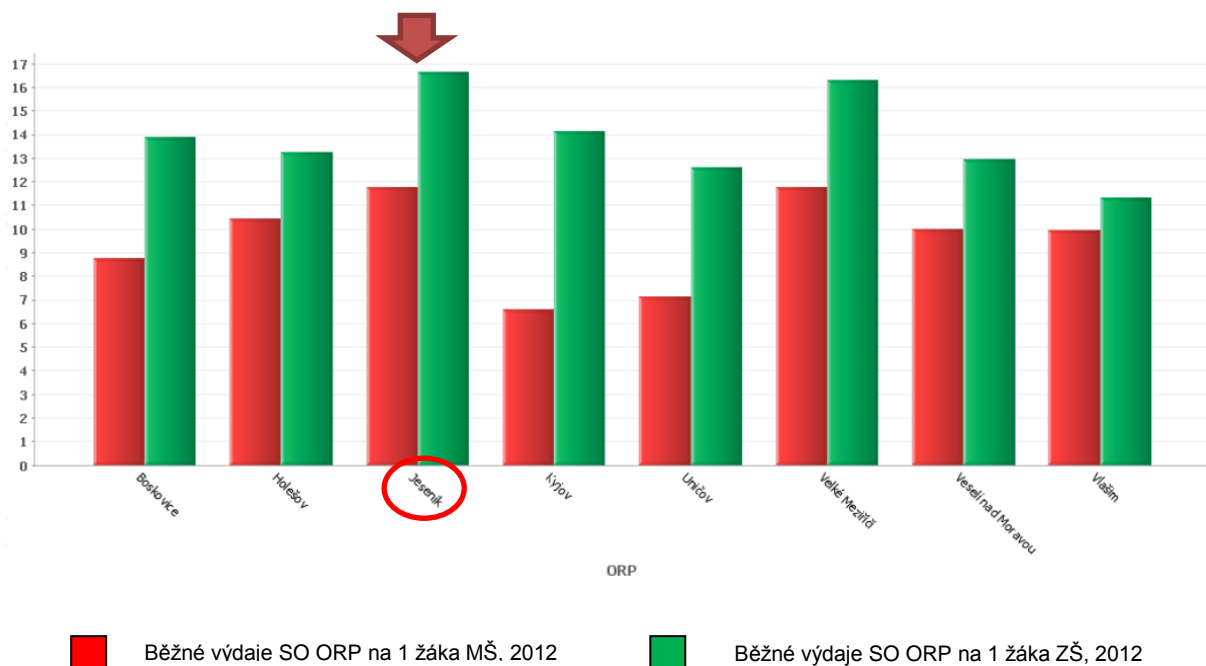
3. Předškolní a školní vzdělávání

V oblasti předškolního a školního vzdělávání zaujme v případě SO ORP Jeseník zejména porovnání výše **běžných nákladů na žáky základních a mateřských škol**. Jesenícký obvod dosáhl mezi obvody s obdobnou velikostí jádrové v podstatě nejvyšší úrovně každodenních výdajů na žáky. Výše běžných výdajů na žáka MŠ činí 11,75 tis. Kč¹, na žáka ZŠ potom 16,6 tis. Kč. Viz obr. č. 2.

¹ S touto hodnotou je SO ORP Jeseník těsně 2. za SO ORP Velké Meziříčí, rozdíl však činí pouze 0,01 tis. Kč.

Projekt Systémová podpora rozvoje meziobecní spolupráce v ČR v rámci území správních obvodů obcí s rozšířenou působností (číslo projektu: CZ.1.04/4.1.00/B8.00001)

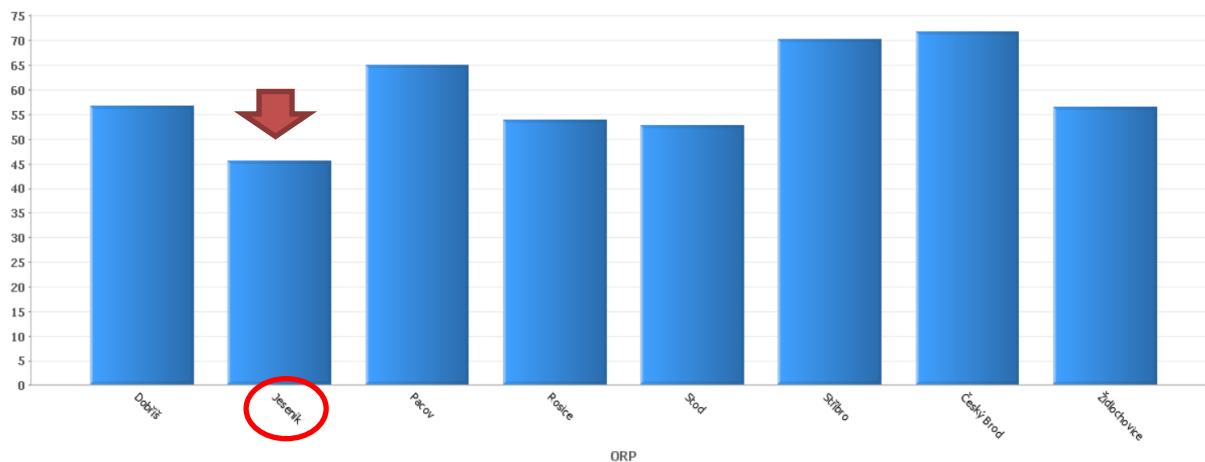
Obrázek 2: Běžné výdaje vybraných SO ORP (kritérium: velikost jádrové obce 11.400 až 12.000obyv.) na žáka MŠ a ZŠ (v tis. Kč)

4. Odpadové hospodářství

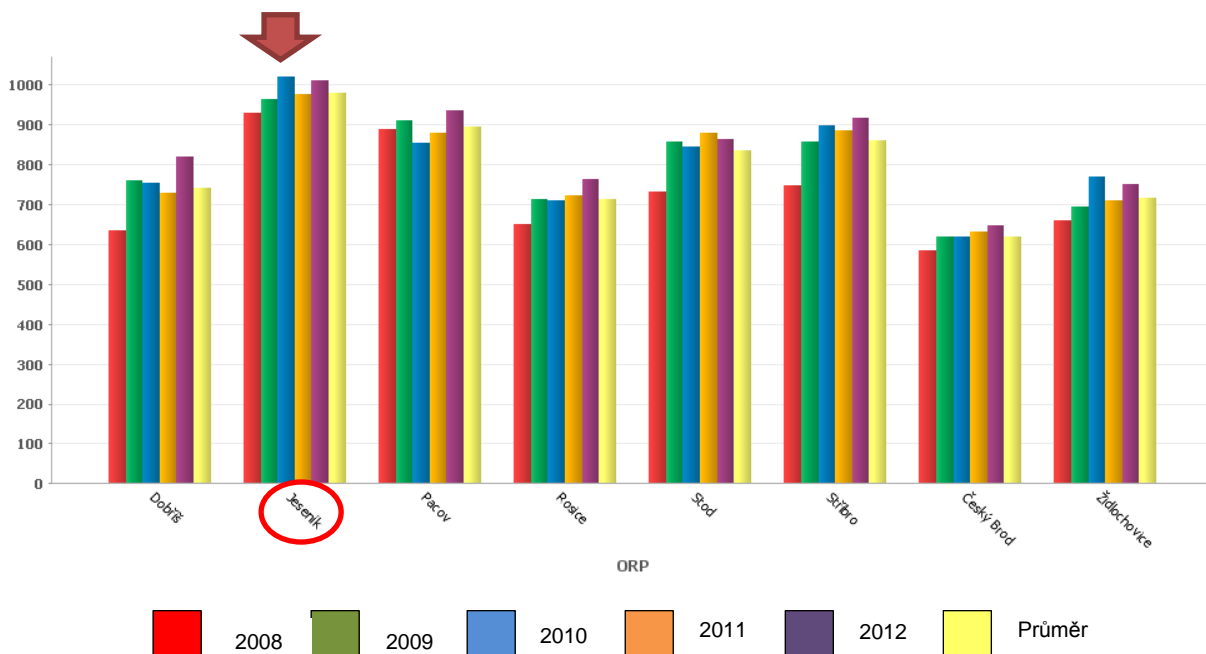
U problematiky odpadového hospodářství je z hlediska benchmarkingu významné srovnání **podílu směsného komunálního odpadu (SKO) na celkové měrné produkci komunálního odpadu (KO)**. Tento podíl je v případě SO ORP Jeseník nejnižší z celé skupiny obvodů s podobným počtem obcí, a to 45,6%. Situaci znázorňuje obr. č. 3.

Obrázek 3: Podíl SKO na KO vybraných SO ORP (kritérium: počet obcí v SO ORP 24; v %)

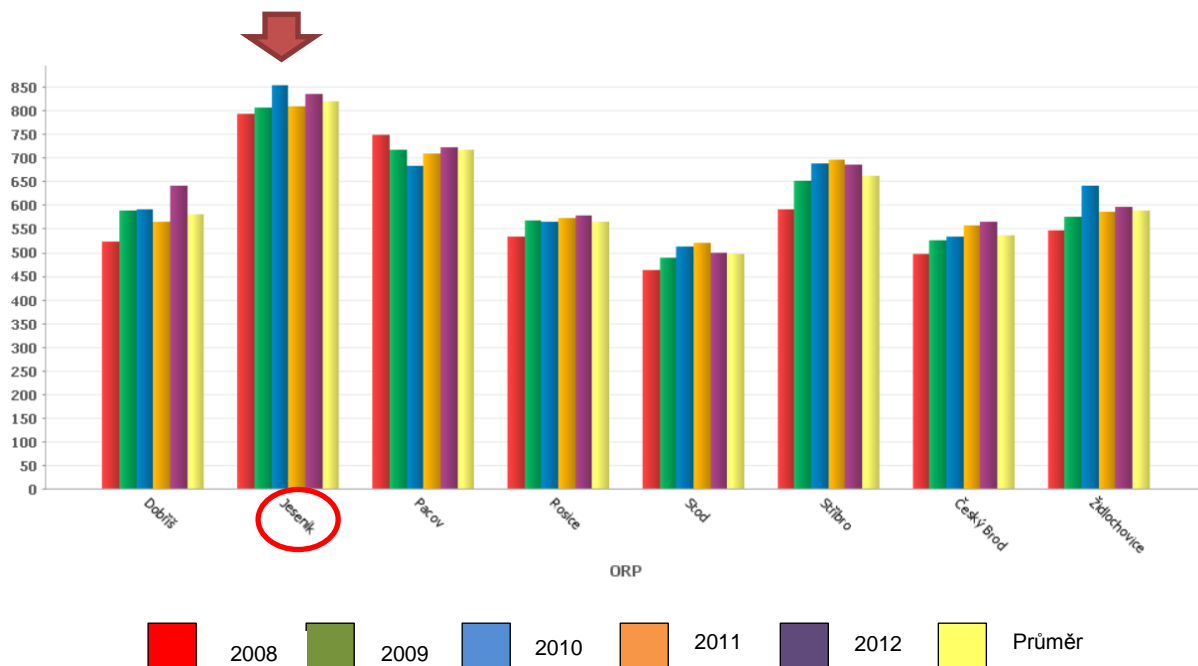

Dále je zajímavé srovnání **celkových neinvestičních výdajů obcí na odpady a neinvestičních výdajů na sběr a svoz KO**. Jedná se o tu položku rozpočtu, která se spotřebovává na běžné či provozní náklady obce spojené s odpadovým hospodářstvím. V obou případech byly hodnoty dosažené jeseníckým obvodem ve sledované skupině obvodů každoročně nejvyšší. Jejich průměrná úroveň dosahuje výše 980 Kč/obyv./rok, respektive 818 č/obyv./rok. Viz obr. č. 4 a 5.

Obrázek 4: Celkové neinvestiční výdaje vybraných SO ORP (kritérium: počet obcí v SO ORP 24) na odpady (v Kč/obyv./rok) v období 2008 – 2012

Obrázek 5: Neinvestiční výdaje vybraných SO ORP (kritérium: počet obcí v SO ORP 24) na sběr a svoz komunálního odpadu v období 2008 – 2012 (v Kč/obyv./rok)

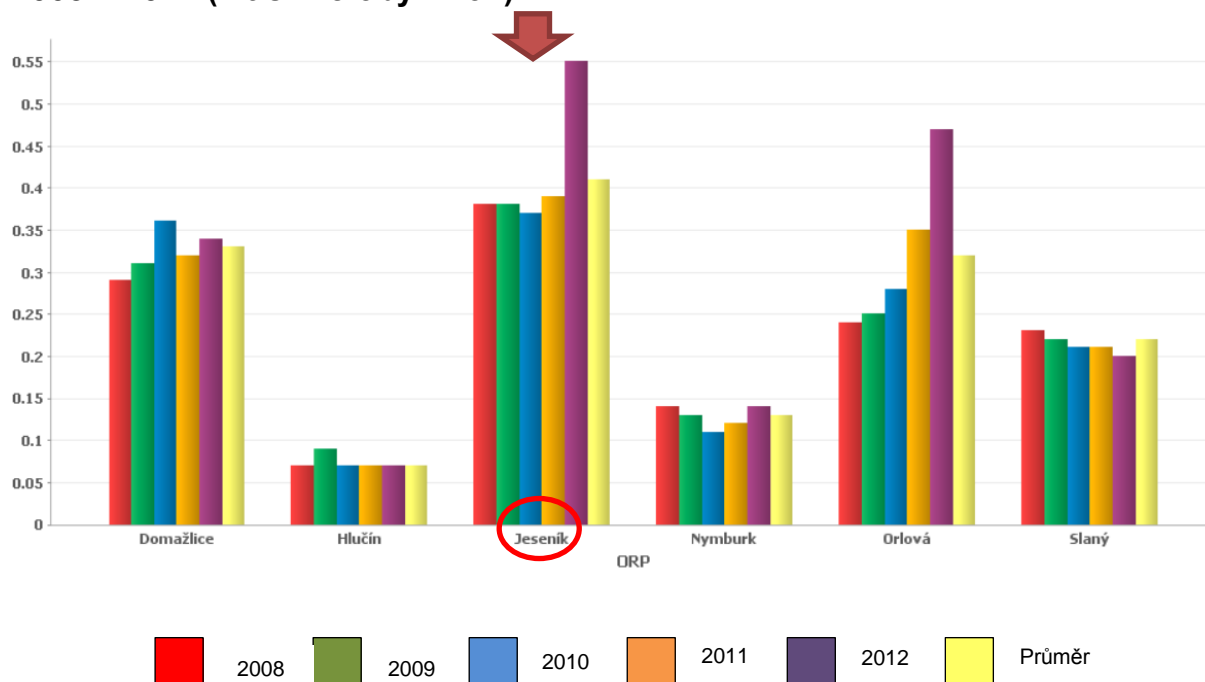

Stejné závěry přináší i komparace dle ostatních kritérií.

5. Sociální služby

Z pohledu sociálních služeb je vhodné vyzdvihnout srovnání **běžných výdajů na obyvatele**. SO ORP Jeseník vykazoval z pohledu každodenních výdajů na sociální služby v letech 2008 – 2012 nejvyšších hodnot z vybraných SO ORP s podobným počtem obyvatel. Sledované výdaje se pohybovaly okolo 0,38 tis. Kč/obyv./rok s výjimkou r. 2011, kdy rapidně stouply na 0,55 tis. Kč/obyv. Celková průměrná hodnota je 0,41 tis. Kč/obyv./rok.

Obrázek 6: Běžné výdaje obcí ve vybraných SO ORP (kritérium: počet obyvatel v SO ORP 39.000 až 41.000) na sociální služby v období 2008 – 2012 (v tis. Kč/obyv./rok)

6. Závěrečné shrnutí

SO ORP Jeseník	
základní charakteristika	<p>v Olomouckém kraji je správní obvod ORP Jeseník:</p> <ul style="list-style-type: none"> rozlohou 3. největší počtem obcí i počtem obyvatel se řadí mezi zhruba středně velké obvody kraje
ekonomická výkonnost	<p><i>v rámci benchmarkingu SO ORP</i></p> <ul style="list-style-type: none"> vysoké běžné výdaje na obyvatele
předškolní a školní vzdělávání	<p><i>v rámci benchmarkingu SO ORP</i></p> <ul style="list-style-type: none"> vysoké běžné výdaje na žáky ZŠ a MŠ
odpadové hospodářství	<p><i>v rámci benchmarkingu SO ORP</i></p> <ul style="list-style-type: none"> nízký podíl SKO na KO vysoké celkové neinvestiční výdaje na odpady vysoké neinvestiční výdaje na sběr a svoz KO
sociální služby	<p><i>v rámci benchmarkingu SO ORP</i></p> <ul style="list-style-type: none"> vysoké běžné výdaje na sociální služby na obyvatele

Použité zdroje: Ministerstvo financí ČR
Český statistický úřad